

Svmma Juris Canonici

Comprehensa Tribus Partibus In Qva Distincte Et Svccincte Explicantur,
quæ ad personas, negotia, & iudicia Ecclesiastica ex Canonum præscripto,
pertinent

Sive Antinomia Ivris Pontificii Et Cæsarei - per CCL. Differentias plurium
Doctorum auctoritate probatas, singulari studio in certas classes reducta,
discussa, & explicata

Strein, Johann

Coloniæ Agrippinæ, 1658

II. Differntia 2. Ius Canonicum indistinctè aufert laicis potestatem de
personis, & rebus ecclesiasticis disponendi contra tit. Cod. de sacrosanct.
eccles. & alios similes.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-61864](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-61864)

tamen esse ait, affirmare, Imperatorem Romanum jus habere in totum orbem terrarum, cuius nunquam fuit dominus. Nec obstat Antonini vox in *l. de precariis ad Rhodiam*. Ego Dominus mundi. Non enim ita sensu caruit, ut se dominum orbis totius jactare voluerit, qui nec ipsi, nec ulli antecessorum ipsius unquam patuit, sed hyperbole, aut lyne doche usus fuit, vulgi more, qui hodie que mundi dominum Imperatorem vocant. Nec audiendus cum aliis quibusdam *Bartolus* *q. qui. l. 1. §. Ex hac. Tit. de rei vendic. & in l. Curiosos populos. C. de summ. Trinit. nō quidem de facto, sed de iure orbis totius dominum proclamant. Revera enim populi quidam à Romanis nunquam subiecti fuere, ut ex rebus gestis illorum, & fidelissimis historiis liquet. v. *Florum l. 4. circa fin. Domini Soto l. 4. de instit. c. 4. art. 2. Barbo. in c. Hadrian. dist. 63. Azor II. l. 10. c. 7. unde Prosper l. 2. de vocat. gent. c. 6. Gratia Christiana non contenta est eisdem limites habere, quos Roma, multosque populos sceptro crucis Christi**

subdidit, quos animis suis ipsa non domuit. Et Leo Papa in serm. x. de Apost. Romanam alloquens dicit. *Vt latius præfideres religione divinã, quã dominatione terrenã.*

III. Quia igitur extra territorium suum jus dicere nemini licet. *c. Cum animar. de constitut. in 6.* Juris Romani eisdem, & imperii fines esse liquet; eam nimirum orbis partem, quæ ab Imperatore leges accipit, quæ hoc tempore multò, quàm olim contractior est, avulsã nimirum Galliã, Hispaniã, Britanniã, Hungariã, Sarmatiã, Illyrico, Italiã, Indiã, aliisque provinciis, quarum magna portio barbaris & infidelibus Dynastis patet. Quocirca Imperatorum, aliorumque Principum etiam Christianorum sic limitata potestas est, ut non nisi suis subditis quilibet imperet; de personis ac rebus ecclesiasticis nihil disponat. *c. Ecclesia S. Maria. de constitut.* nisi quantum à Sede apostolica ipsis indultum fuerit, ut in sequentibus magis explicabitur.

II.

DIFFERENTIA 2.

Ius Canonicum indistinctè aufert laicis potestatem de personis, & rebus ecclesiasticis disponendi contra tit. Cod. de sacrosanct. eccles. & alios similes. Decianus l. 2. c. 18.

I. Multa olim post Christi fidem & doctrinam susceptam orthodoxi Imperatores præsertim Justinianus de rebus & personis ecclesiasticis constituerunt, quæ longum, & ingratum fuerit sagillatim enumerare. Consulatur, cui oritur, & voluè. est in *Cod. tit. de sacros. ec-*

cles. rebus, & privilegiis illarum. De Episcopis, & clericis. Orphanotrophis, Xenodochiis, Prochorotrophis, Asciteriis, Monachis, & privilegiis eorum, de redimendis captivis, nuptiis clericorum, vetricis, seu permissis, de episcopali audientia, de diversis capitulis, quæ ad jus, curam,

ram, ac reverentiam pertinent episcopalem, de hæreticis, Manichæis, & Saracenis, de baptismo, de Apostatis, de Christi cruce, de Judæis, paganis, templis, & sacrificiis illorum, de his qui in Ecclesia manumittuntur, & hujus generis alia passim obvia, quæ excusatione indigent, quemadmodum post alios *Cardin. Baron.* annotavit ad Annum Christi quingentes. vicel. octavum, dignus, qui audiatur. Cùm vidisset *Justinianus*, ait, multisque exemplis didicisset, nullam esse ecclesiasticorum Canonum observantiam, principes fidei catholice parum studiosos, hæreticorum arbitrio euncta misceri atque confundi, evenitque interdum, ut Constantinopolitana Ecclesia hæretici antistites præficerent, penes quos nulla penitus esset canonum sacrorum observatio, sed studium tantum privatae fortunæ; hæc, inquam, considerans illud sibi arrogandum putavit, quod aliis inconcessum, ut plures de rebus ecclesiasticis, ac personis ederet sanctiones, quibus coerceri possent effrenes hæretici, & schismatici, probè sciens, justis non esse positam legem, sed prævaricatoribus. Hæc ad aliquam Justiniani excusationem facere posse videntur, dum sacrarum legum conditorem agit, de sacerdotibus leges ferre, in eosque pœnas statuere præter jus fasque præsumens: quibus illud fortè aliquis non incongruè adijcerit, cùm ipse homo fuerit planè illiteratus, & Tribonianus, cujus operâ in condendis legibus utebatur, ethnicus, par est credere, omnes ipsius constitutiones ecclesiasticas Epiphanius fuisse Constantinopolitani Episcopi, & successoris ipsius Men-

næ, quas voluerint edi nomine Imperatoris, ut validioris observantiae essent, probè scientes fore, ut omnes provinciarum præfecti in earum jugem custodiam invigilarent; adeo, ut non mentiam, qui dixerit, per Justiniani osepiscopos Constantinopolitanos locutos esse. Adde illud quoque, quod ex ipsarum constitutionum verbis apparet, in sanctionibus illis non tantam sibi vindicare auctoritatem, ut se dicat de rebus sacris, potiusve agere Imperatoris auctoritate, sed potius ex illorum præscripto canonum, ut non se conditorem, sed potius præferat executorem, atque custodem, in *Novella constitut. 3.* ubi ait, quod nebitis debatur bene, & competeret habere, & regularum sacrarum dignè, &c. *sed in Novella 6.* illis verbis: Hoc autem sacrarum credimus, ut sacrarum regularum observatio custodiat, quam ipsi laudandi Imperatores, & ministri vestri Dei tradiderunt Apostoli, & sancti patres custodierunt, & explanarunt. Scimus igitur sacras per omnia sequentes regulas, &c. Item *Novella 133. & 7.* in quibus id ipsum pluribus monet. Sed & *Innocentius Papa* ex ejusdem Imperatoris legum relatione testatur, ea, quæ de his promulgare edicta, facere consuevit ex episcoporum consensu. Sic igitur, cum in his tradendis tum ipse, tum alii Imperatores, tantum se custodes, & executores sacrorum Canonum habuerint, nihil planè est, ut ab ipsis promulgare imperari debeant sanctiones. Quod si alio quis illorum titulo id sibi sumperit, & Imperatoris auctoritate temere arrogaverit, tunc illud Justiniani martyris in Antianum Pium dictum opportunè inculcatur.

dom erit. Tantum principes opinionem veritati preferentes valent, quantum in solitariis locis prædones.

II. Hactenus annalium sacrorum celeberrimus Scriptor, ea relegens, & conscribens, quæ in sacris Canonibus de auctoritate sæcularium Principum in rebus & personis ecclesiasticis sancita sunt, potissimum *Distinct.* 96. quæ inscribitur De sæcularis potestatis iure in rebus ecclesiasticis, & l. 2. *Decretal. tit. 2. de foro compet.* Verum ut compendio omnes videant, quibus terminis principum laicorum circumscripta potestas sit, certis conclusionibus exponam.

Prima est, Jurisdictio ecclesiastica nec Imperatori, nec ulli laico principi per se competit, *c. Causam, de prescript. c. Tua, de decim. c. Messana, c. Sacrosancta, de elect.* unde *S. Ambrosii, l. 5. epist. 33.* Nolite gravare, Imperator, ut putes te in ea, quæ divina sunt, imperiale jus aliquod habere; sed si vis divinitus imperare, esto Deo subditus. Ad Imperatorem palatia pertinent, ad sacerdotes Ecclesia: publicorum tibi maximum jus concessum est, non Ecclesiæ. Simili modo *Hosius* episcopus apud *S. Athanasium* Constantio Imperatori locutus est. Tibi Deus Imperium commisit, nobis, quæ sunt Ecclesiæ, concedidit: & quemadmodum, qui tuum Imperium malignis oculis carpit, contradicit ordinationi divinæ; ita & tu cave, ne, quæ sunt Ecclesiæ, ad te trahens magno criminis obnoxius. *S. Ignatius quoque epist. 6. ad Philadelphenses,* Principes obediant Cæsari, milites principibus, presbyteri, Diaconi, & reliquis clerus unâ cum populo univærso, militibus, principibus, ac que Cæsares ipsi episcopo pareant.

Secunda, leges sæcularium principum de rebus, aut personis ecclesiasticis nullam vim & obligationem faciunt, nisi ab Ecclesia approbentur. *Innocentii III. oraculum in c. Ecclesia S. Mariae, de Constitut. extat.* Super ecclesiis, & personis ecclesiasticis nulla laicis attributa facultas est, sed eos obsequendi manet necessitas, non auctoritas imperandi: à quibus si quid motu proprio statutum fuerit, quod ecclesiarum etiam respiciat commodum & favorem, nullius firmitatis existit, nisi ab Ecclesia fuerit approbatum, *v. Abb. Panorm. ibi n. 10. & alios,* qui communiter idem astruunt.

Tertia, Imperator, & laici principes nullam iure communi potestatem habent disponendi de dignitatibus & beneficiis ecclesiasticis, *c. Cum ad verum, dist. 96. c. Duo sunt, c. Imperator. ead. nec consuetudo prodest, c. Messana, c. Sacrosancta, de elect. nec prescriptio, c. Causam qua, de prescript.*

Quarta, Principum laicorum leges, quæ clericorum simul, & laicorum utilitatem concernunt, eatenus obligare personas ecclesiasticas possunt, quatenus continent aliquid juris naturalis, vel Canonici, *c. Non minus, de immunit. eccles. sily. v. Immunitas l. q. 5. §. 4.* Nam clerici sunt quidem cives in favorabilibus, sed exempti, *v. Az. or. l. l. §. c. 13 q. 8.*

Quinta, illis legibus sæcularium principum obligari posse clericos probabilis est, quæ non repugnant statui Ecclesiæ, & faciunt ad conservandam pacem, ac tranquillitatem publicam, quemadmodum diximus in *summa iur. Canonici, part. 1. tit. 1. §. 3.*

Sexta, nulli laicorum principum clericos quantumlibet reos per se, & regulariter judicare, & punire licet. c. 1. &

seq. de foro comp. Boz. de iure statu. l. 2. d. 17. Decian. l. 4. c. 9. Bellarm. l. 1. de Cl. r. 2. Coron. in Comp. Diana v. Iudex laicu.

III.

DIFFERENTIA 3.

Secundum leges civiles rigor locum habet; I. Si quis. C. Vnde vi. secundum Canones vero equitas. c. Adhuc, de dol. & contum. Galvanus n. 7.

I. Rigor est juris excessus, sive austeritas, improborum hominum terrore inventus, qui tunc maximè sentitur, cum litera tenaciùs inhaeremus. Unde natum vulgare illud, *summum Ius, summa iniuria*. Adeoque oppositam habet aequitatem, à qua benigna & humana ducitur interpretatio. l. *Pantonius. Tit. de acquir. hered. l. Si ita scriptum. Tit. de liber. & posthum. l. 1. §. qui operas. Tit. ad Tertull. Tiraguell. fusè de retractu, § 35*. Hinc igitur legum, & decretorum habemus mitigationem, circumstantiis rerum, temporum & personarum congruam, teste Philolopho l. 5. *Ethic. c. 10.* quemadmodum post alios *Fortunius, & Budaeus* annotarunt.

Cæterùm hoc loco cum habere locum rigor in jure civili asseritur, non est intelligendum universè, per omnia, & in omnibus, sed accommodatè in materia legis citatæ *Si quis in tantum. C. Vnde vi*, ubi Impp si quis possessionem rerum apud Fiscum, vel apud homines quoslibet constitutarum ante adventum judicialis arbitrii violenter invaserit, dominus quidem constitutus possessionem, quam abstulit, restituat possessori, & dominium ejusdem rei amittat: si verò alienarum

rerum possessionem invaserit, non solum eam possidentibus reddat, verùm etiam æstimationem earundem rerum restituere compellatur. Idem de finibus dicendum monet *Glossa Gottsfredi*. Nam de finibus litigans si nondum finit à lite locum, de quo est controversia, occupaverit, & postea victus fuerit, alterum tantum victori præstet: si locus ipsius proprius fuerit, sufficit eum loco ipso excidere.

Hujus legis rigorem non esse in ecclesiasticis rebus servandum *Alexander III.* statuit in c. *Adhuc, de dolo & contum.* nimirum, quando reus caver, se intra annum iudicis arbitrio pariturum. Dicimus, ut in ecclesiasticis personis & negotiis rigor, & districtio juris non requiritur: sed cum iusticia propter hoc non periclitetur, patienter admitti debet, cum reus per cautionem standi iudicis se astringat. Ecce tibi moderationem contra prædictam legem, & insuper l. *us. Tit. Si quis in dicenti.*

II. Fallit tamen *primò*, quando prædictus ecclesiasticus in eodem genere delinquit, alienando scilicet bona ipsius mensæ addicta. Privat enim jure, quod in illis habebat, quamdiu vivit. Nec immerito